

O vodě, vínu a krvi

text: J 2,11 + 20,30-31

čtení: J 2,1-11

Příběh o svatbě, kde Ježíš proměnil vodu ve víno, asi znají i ti, kdo o Bibli a o církev jinak ani nezavadí. Nebo o něm aspoň slyšeli. Je oblíbený už od středověku, snad pro to množství vína a prostředí svatebního veselí. Sice to tam chvíli vypadalo na trapas, ale naštěstí je po ruce někdo, kdo na požádání udělá zázrak, a všechno je zase v pořádku. Vína je tolik, že ho hosti sotva vypijí. A je to víno takové kvality, že se nad tím i pan vrchní obdivně pozastaví.

Čímž ta story končí, tisíckrát převyprávěný a omlutý příběh o veselém zázraku. Až na to, že tohle vyprávění vlastně není o zázraku. Všecko se to událo kdesi vskrytu, málem potají, nikdo kromě pár služebníků, co tahali vodu, o té zázračné proměně vody ve víno ani nevěděl, a když se vrchní podivil, jak dobré víno se nalévá ještě na konci oslavy, nešel za to pochválit autora toho divu Ježíše, nýbrž ženicha, který o tom neměl ani páru. Od zázračného příběhu by se dalo čekat, že upozorní na nadpřirozené schopnosti divotvorce, jenže tady je to trochu jinak, tady to Ježíš udělal málem mezi řečí, potají a ještě k tomu trochu nerad.

A kapku překvapivě na konci vypravěč podotkne, že v Ježíše tenkrát učedníci uvěřili, ačkoli, pokud jste si toho všimli, u toho zázraku vůbec nebyli a netušili, cože se tu všechno semlelo.

I. Jak se setkat s Ježíšem

Nejsem expert na chemii, nicméně tuším, že proměnit vodu ve víno asi nepůjde. Nevím, jak na tom byl se znalostmi chemie evangelista Jan, ale tuším, že mu šlo v tomto vyprávění o něco docela jiného než o změny složení látek. Janovo vyjadřování je z jiného šuplíku, než jsou učebnice dějepisu, biologie nebo podobného vědního oboru. Když mluví o tom, jak všechno začalo, řekne to takhle: “Na začátku bylo Slovo.” Kdybyste pátrali kde, bylo u Boha a byl to Bůh. To Slovo je nadto začátkem všeho a jednoho dne se stalo tělem (je z něj tedy člověk) a my se s ním tím pádem můžeme snáz setkat.

Následuje vyprávění, jak se s ním můžeme setkat. Třeba tak jako první učedníci – Ježíš je zavolal a oni přitom zjistili, že ví, kdo jsou, a i kdyby měli nějaké škraloupy, neodmítne je, můžou jít s ním a změnit se k lepšímu.

A po vylíčení, jak se můžeme s Ježíšem setkat (že třeba tak, jako se s ním setkali první učedníci), následuje vyprávění, k čemu je takové setkání s Ježíšem vůbec dobré.

II. Proč se s Ježíšem setkat

Čtu-li to dobře, setkal se dnes Ježíš s tímhle učedníkem a nazítří s támhle tím a nazítří ještě, až přišel den sedmý, kdy se odehraje příběh s vodou a vínem. Così jako variace na téma stvoření a nového začátku.

To, co bylo dosud řečeno ve Starém zákoně, se tím neruší. Ostatně ono vůbec není špatné se podívat, jak se první část bible – Starý zákon – vyjadřuje: Kolikrát se tam třeba říká, že Hospodin zjevil svou slávu, a myslí se tím, že je přítomen a že dělá ukrutně důležité věci, ze kterých budeme mít my lidi užitek. Velký užitek, přímo životní. Oni to takhle říkali, “zjevil svou

slávu” – a vida, tady u té svatby se dočteme, že Ježíš zjevil svou slávu. Je to starodávná zkratka, ale jak by šlo ještě výstižněji říci, že tady Ježíš – v tom co dělá a říká – prokazuje přítomnost samotného Boha a že to nám lidem přinese životní užitek?

Takže: na počátku bylo Slovo a to Slovo mělo podobu normálního člověka a bylo mezi námi a pak, dne sedmého (v den, kdy se dovršuje stvoření) se stalo to s tím vínem. Vypravěč tomu říká “znamení” a upřesňuje, že je to znamení číslo jedna. Ještě přijdou další a dohromady jich bude sedm. Tady u toho prvního znamení Ježíš namítá: “Co to po mně žádáte, ještě nepřišla má hodina,” ale až dojde na poslední ze všech sedmi znamení, už nebude říkat nic, protože ho zabijí. Věděl to, dokonce o tom s učedníky mluvil, přijal ten úděl dobrovolně a programově a udělal to kvůli jiným lidem, pro ně. Jestli u toho prvního znamení (na svatbě) ještě nepřišla jeho hodina, tak tady už přišla, naplnila se. A smíme-li sáhnout po způsobu, kterým se vyjadřuje evangelista Jan: svatební voda se stala vínem a výborné víno, co předtím chutnalo jako voda, se teď promění v krev.

Ani to však není úplný konec, protože zabitím ani hrobem Ježíšův příběh přece nekončí. Pokračuje mimo jiné i tím, že my – díky všemu, co pro nás Bůh udělal – můžeme čerpat bezednou Boží radost a naději.

Štoudve, ve kterých se ve svatebním příběhu objevilo dobré víno, sloužily k obřadnému očišťování. Obřady patřily ke staré smlouvě, ale teď ochutnejte z té nové; ochutnejte z toho nejlepšího, co vůbec může být, ochutnejte z hostiny, která se teprve chystá.

O tom je ten příběh. O smlouvě, která existovala, jenže ji lidi nějak neuměli za své strany naplnit. Došlo víno nebo co. A tak jim přišla pomoc z té druhé smluvní strany, od Boha, a teď může začít mezi Bohem a člověkem smlouva nová.

III. Místo vody víno

Ve vodě se dá topit. Taky v pochybnostech a v černých myšlenkách se dá topit nebo v iluzích a zklamání, ve chmurách a v zoufání. A to všechno může být změněno na dobré víno naděje, víry a radosti. A i z pařezu může vzejít živý výhonek.

V první části Bible je známé vyprávění o potopě. Je to sice příběh o naději a o zaslíbení, když ho dočtete do konce, ale mezi lidmi se vžil jiný výklad, totiž že je to o tom, jak Bůh trestá lidské viny. Kdo si takhle o Bohu (a o jeho trestech) udělal jasno, se díky příběhu o svatbě v Káni bude muset přiučit o Bohu zas ještě cosi nového – tedy pokud jeho víra není jak letitá voda na dně vázy, neřku-li močálu (stojatá voda z vázy, ne-li z močálu, vás moc neobčerství).

Život i víra jsou v pohybu, od vody potopy k vodě křtu a pak k vínu Kristovy večeře, a mezitím teče ta krev – krev, co není naše, a teče kvůli nám.

Tu diskrétní Boží slávu, tak důležitou pro náš život, tu v tom najde jen ten, kdo se dívá prostřednictvím víry. Víra ovšem není žádné “tohle se naučím a už vím,” víra je spíš krásná a dlouhá životní cesta, co vede dolů a nahoru, někdy schne a jindy kvete, někdy jako svatba bez vína, někdy zas jako životní hostina, kde to nejlepší přijde až nakonec.

IV. K čemu ta víra je

Čas od času mají lidi pocit – jedna generace jako druhá – že už si udělali o Bohu “jasno”: že už všechno vědí, všemu rozumí a s “náboženskou otázkou” se tak nebo onak vypořádali. To pak není divu, že tolika lidem víra divně zastarala, okorala a zvetšela, jako ponurý výkřik minulých

staletí, který se tu a tam jako kulisa objeví v dnešním světě (při svatbě či pohřbu, anebo při křtu čehokoli, trochu je to folklór a někdy i trochu magie).

Najdou se ovšem i lidé, kteří tuhle seschlou a pohublou víru vykrmují jakými granulemi, po nichž se leskne, a pak jí bývá špatně: směs fundamentalismu (to je když se Bible chytá za slovo), někdy fanatismu (to když se tou Biblí chycenou za slovo mlátí odpůrci), trocha pověr, pár nezvyklých jevů (to vše naraženo na kopyto receptu na štěstí, aby se lidi líp chytily). Nějaký guru pak podle svého vybere, co prohlásí za Boží vůli, a řekne vám, co je odteď vaše povinnost a kdo je nepřítel.

Ta seschlá víra i ta granulemi vypěstovaná roste z našich lidských představ, které si o Bohu děláme. Jenže: samá voda.

Do toho vám přijde Bůh sám, do všech těch představ, co si o Bohu my lidé kolikrát děláme, a promění neskutečně veliké množství samé vody v nejlepší víno. A tak se svatebčané mohou radovat dál, mohou slavit a slavit a veselit se – až to čtenářům přijde třeba trochu nedůstojné, příběh s takovým dějem o Synu božím vyprávět.

Ale vypravěč Jan ho tak vypráví, tak se jím nechme oslovit. Život jako radostná slavnost. Ne že by neměl své úzkosti, svá úskalí a těžkosti, to rozhodně má. Ale to měla ta svatba taky. A hlavně: evangelium končí víte jak a ví toho o životě víc než dost – a o to cennější je, když učí přijímat život právě takto. Život jako dar a víru jako vděčnou a veselou slavnost – protože to všechno Bůh připravil jako ochutnání věcí nadějných, které nevidíme, a přece se na ně můžeme spolehnout.